

แนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ ของผู้เรียนระดับประถมศึกษา*

THE PARTICIPATORY ACADEMIC ADMINISTRATION APPROACHES TO ENHANCE THE OCCUPATIONAL SKILLS OF ELEMENTARY SCHOOL STUDENTS

ธัญญา ปานิชกุล¹ และ จิราพร รอดพ่วง²

Thanyada Panichakul¹ and Jiraporn Rodpuang²

¹⁻²มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

¹⁻²Suan Dusit University, Thailand

Corresponding Author's Email: thunyada.pan@mail.pbru.ac.th

วันที่รับบทความ : 17 เมษายน 2568; วันแก้ไขบทความ 28 เมษายน 2568; วันตอบรับบทความ : 29 เมษายน 2568

Received 17 April 2025; Revised 28 April 2025; Accepted 29 April 2025

บทคัดย่อ

บทความการวิจัยเชิงบรรยายนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพบริบท ความต้องการ และความพร้อมของชุมชนในการส่งเสริมทักษะอาชีพของผู้เรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย 2) ศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของผู้เรียนระดับประถมศึกษา และ 3) ศึกษาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของผู้เรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนบ้านแสนสุข ผู้ให้ข้อมูลสำคัญประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 ประชาชนชาวบ้าน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย จำนวน 60 คน กลุ่มที่ 2 ผู้อำนวยการและครูโรงเรียนบ้านแสนสุข จำนวน 8 คน และกลุ่มที่ 3 ผู้เชี่ยวชาญ

Citation:

* ธัญญา ปานิชกุล และ จิราพร รอดพ่วง. (2568). แนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของผู้เรียนระดับประถมศึกษา. วารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่, 3(2), 1342-1357.

Thanyada Panichakul and Jiraporn Rodpuang. (2025). The Participatory Academic Administration Approaches To Enhance The Occupational Skills Of Elementary School Students.

Modern Academic Development and Promotion Journal, 3(2), 1342-1357;

DOI: <https://doi.org/10.>

Website: <https://so12.tci-thaijo.org/index.php/MADPIADP/>

ด้านการส่งเสริมทักษะอาชีพและศึกษานิเทศก์ จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม แบบประเมินความเหมาะสม และแบบประเมินความเป็นไปได้ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม (ร้อยละ 80) มีความต้องการให้โรงเรียนส่งเสริมทักษะอาชีพใน 3 กลุ่มหลัก คือ ทักษะอาชีพทางการเกษตร ทักษะอาชีพการค้าขายและแปรรูป และทักษะการตลาดและเทคโนโลยี โดยชุมชนมีความพร้อมทั้งด้านการมีส่วนร่วม แหล่งเรียนรู้ ทรัพยากร และปราชญ์ชาวบ้าน

2. แนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครู นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา และชุมชน โดยแต่ละฝ่ายมีบทบาทชัดเจนในกระบวนการพัฒนาทักษะอาชีพ

3. แนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของผู้เรียนมีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.41$, $SD = 0.58$) และมีความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.55$, $SD = 0.50$)

คำสำคัญ: ทักษะอาชีพ, การบริหารงานวิชาการ, การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม

Abstract

This descriptive research aimed to: 1) investigate the context, needs, and readiness of the community in promoting occupational skills of upper elementary school students, 2) study the participatory academic administration approaches to enhance occupational skills of elementary school students, and 3) examine the appropriateness and feasibility of the participatory academic administration approaches for enhancing occupational skills of elementary school students at Bansansuk School. Key informants consisted of three groups: the first group comprised 60 participants including local scholars, school board members, parents, and upper elementary students; the second group included 8 school administrators and teachers; and the third group included 7 vocational skills specialists and educational supervisors. Research instruments were focus

group discussion protocols, appropriateness assessment form, and feasibility assessment form. Data were analyzed using content analysis, mean, and standard deviation.

The findings revealed that:

1. The majority of the community (80%) engaged in agricultural occupations and expressed a need for the school to promote occupational skills in three main areas: agricultural skills, trading and processing skills, and marketing and technology skills, with evidence of community readiness in terms of participation, learning resources, materials, and local expertise.

2. The participatory academic administration approach should actively engage administrators, teachers, students, school committees, and community members, with each stakeholder having clearly defined roles in the occupational skills development process.

3. The overall appropriateness of the participatory academic administration approach was at a high level ($M = 4.41$, $SD = 0.58$), and the overall feasibility was at the highest level ($M = 4.55$, $SD = 0.50$).

Keywords: Occupational skills, Academic administration, Participatory academic administration

บทนำ

ทักษะอาชีพมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาผู้เรียนตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10 ด้านส่งเสริมการมีงานทำ มีอาชีพ ที่มุ่งให้เด็กและเยาวชนรักงาน สู้งาน ทำงานสำเร็จ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2561) สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ยุทธศาสตร์ที่ 3 ที่มุ่งพัฒนาทักษะอาชีพและทักษะชีวิตให้แก่ผู้เรียน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) และนโยบายกระทรวงศึกษาธิการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 นโยบายที่ 4 ด้านการศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน (ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ, 2565) นอกจากนี้ นโยบาย Zero dropout ของรัฐบาลยังมุ่งพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ที่

ยืดหยุ่น เน้นการพัฒนาสมรรถนะและทักษะอาชีพเพื่อป้องกันการหลุดออกจากระบบการศึกษา (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2568)

ทักษะอาชีพเป็นทักษะที่สามารถเกิดขึ้นได้ผ่านการเรียนรู้และการลงมือปฏิบัติ ซึ่งสามารถแทรกซึมได้ตั้งแต่ที่บ้านตลอดจนการจัดการเรียนรู้ภายในโรงเรียนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง สามารถสำรวจความถนัดและมองเห็นการทำงานของตนเองในอนาคตเพื่อวางแผนการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น (จันทร์เพ็ญ สุวรรณคร, 2558) การบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพไม่เพียงเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ทางด้านวิชาการ แต่ยังรวมถึงการพัฒนาทักษะต่าง ๆ ผ่านการกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ นโยบาย และเป้าหมายการพัฒนา เพื่อให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาทักษะอาชีพ (ทัศนพล แก้วเพชรบุตร์ และวิภาดา ประสารทรัพย์, 2565)

งานวิจัยที่ผ่านมาเกี่ยวกับทักษะอาชีพในสถานศึกษาส่วนใหญ่มุ่งเน้นการพัฒนา รูปแบบ (สายเพ็ญ บุญทองแก้ว, 2563) การศึกษาแนวทาง (กัญญาณัฐ สีเตา และอภิชาติ เสนะนันท์, 2565) และการศึกษาความต้องการ (Keumala, Nurihsan, & Budiamin, 2018) อย่างไรก็ตาม ยังมีช่องว่างในการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม ที่ครอบคลุมทุกภาคส่วน โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ผู้เรียน และปราชญ์ชาวบ้าน ซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสำคัญในการพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 2 ได้กำหนดกรอบแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2566-2570 โดยเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะ และทักษะที่เชื่อมโยงสู่อาชีพและการมีงานทำ สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ (แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2566-2570, 2566) นอกจากนี้ นโยบายระยะเร่งด่วน (Quick win) ประจำปีงบประมาณ 2567 ยังให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างทักษะอาชีพและการมีรายได้ระหว่างเรียน การส่งเสริมทักษะอาชีพในระดับประถมศึกษาตอนปลายสามารถทำได้หลากหลายรูปแบบ เช่น การบูรณาการในรายวิชาพื้นฐาน การจัดรายวิชาเพิ่มเติมอาชีพ การจัดโครงการอาชีพ และการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

โรงเรียนบ้านแสนสุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 2 เปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาล 1 ถึงประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้ปกครองส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรและรับจ้าง ผู้เรียนประมาณร้อยละ 50 มีพ่อแม่ที่หย่าร้างกัน ต้องอาศัยอยู่กับญาติ ทำให้ขาดความอบอุ่นและการดูแลเอาใจใส่ ส่งผลให้บางส่วนขาดเรียนบ่อย ความสนใจในการ

เรียนรู้ทางวิชาการลดลง มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ และผลการเรียนตกต่ำ จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง พบว่าผู้เรียนบางส่วนที่ขาดเรียนใช้เวลาในการประกอบอาชีพกับครอบครัวและมีความสนใจในการประกอบอาชีพมากกว่าการเรียนรู้

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของผู้เรียนระดับประถมศึกษา โดยบูรณาการแนวคิดการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของประภาศิริ คุณาคำ, ภมรพรรณ ยุระยาตร์ และฉลาด จันทรมบัติ (2559) ที่ประกอบด้วย 6 ด้าน กับแนวคิดการส่งเสริมทักษะอาชีพของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2561) ที่มี 4 ขั้นตอน การวิจัยนี้มุ่งศึกษาสภาพบริบทความต้องการและความพร้อมของชุมชน แนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม และความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางฯ โดยมุ่งหวังให้ผู้อำนวยการและครูมีแนวทางในการบริหารงานวิชาการและการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะอาชีพของผู้เรียนเพื่อให้สามารถนำไปต่อยอดในการดำเนินชีวิตในอนาคตได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพบริบท ความต้องการและความพร้อมของชุมชนในการส่งเสริมทักษะอาชีพของผู้เรียนระดับประถมศึกษาโรงเรียนบ้านแสนสุข
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของผู้เรียนระดับประถมศึกษาโรงเรียนบ้านแสนสุข
3. เพื่อศึกษาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของผู้เรียนระดับประถมศึกษาโรงเรียนบ้านแสนสุข

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมและการส่งเสริมทักษะอาชีพ

การบูรณาการระหว่างแนวคิดการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของประภาศิริ คุณาคำ, ภมรพรรณ ยุระยาตร์ และฉลาด จันทรมบัติ (2559) กับองค์ประกอบการเสริมทักษะอาชีพของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ(2561) มีความสอดคล้องและเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน โดยการมีส่วนร่วมในการปรึกษาและวางแผนสอดคล้องกับการสำรวจและวิเคราะห์งานอาชีพที่นักเรียนสนใจ การมีส่วนร่วมตัดสินใจสอดคล้องกับการประสานความร่วมมือจาก

ผู้เกี่ยวข้อง การมีส่วนร่วมปฏิบัติสอดคล้องกับการนำไปใช้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรสถานศึกษา และการมีส่วนร่วมติดตามประเมินผลและปรับปรุงพัฒนาสอดคล้องกับการกำหนดแนวทางการวัดและประเมินผล

กระบวนการมีส่วนร่วมช่วยสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน (Shared ownership) ระหว่างโรงเรียนและชุมชน ซึ่งนำไปสู่ความยั่งยืนของการพัฒนาทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่น การจัดการเรียนรู้ทักษะอาชีพจำเป็นต้องอาศัยการลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมจะช่วยระดมทรัพยากรและภูมิปัญญาจากชุมชน มาสนับสนุนการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Oliveira & Araújo, 2022; เสาวลักษณ์ ขาวเขียว และคณะ, 2565)

การวิเคราะห์ทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพของกินซ์เบิร์ก (Ginzberg's Theory) ในบริบทของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย พบว่าเป็นช่วงรอยต่อระหว่างระยะคิดฝันหรือจินตนาการ (Fantasy period) กับระยะทดลอง (Tentative period) ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการวางรากฐานการรับรู้และทัศนคติเกี่ยวกับอาชีพ การสร้างประสบการณ์ทางอาชีพที่หลากหลายและสอดคล้องกับบริบทท้องถิ่นจึงมีความสำคัญ โดยเฉพาะในโรงเรียนบ้านแสนสุขที่ผู้เรียนส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและงานรับจ้าง การบูรณาการทักษะอาชีพในท้องถิ่นจึงเป็นการสร้างความสอดคล้องระหว่างการเรียนรู้ในโรงเรียนกับชีวิตจริงในชุมชน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

เสาวลักษณ์ ขาวเขียว และคณะ (2565) ศึกษาแนวทางการส่งเสริมทักษะอาชีพตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่าแนวทางที่มีประสิทธิภาพประกอบด้วย 7 ด้าน ได้แก่ 1) กระบวนการบริหารใช้วงจร PDCA 2) เครือข่ายความร่วมมือ 3) การจัดการเรียนรู้ 4) การพัฒนาหลักสูตร 5) การพัฒนาครู 6) การจัดสภาพแวดล้อม และ 7) การวัดและประเมินผล

เยาวลักษณ์ เกสรเกศรา (2565) ศึกษาการพัฒนารูปแบบการบริหารการเสริมสร้างทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียน พบว่าควรส่งเสริมนักเรียนในด้านที่สนใจและถนัด ให้รู้จักตนเอง พัฒนาทักษะความคิดริเริ่ม และชี้นำตนเองอย่างต่อเนื่อง

ศิริวิมล กรวดนอก และสุทธิพงศ์ บุญผดุง (2565) พบว่าการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพควรบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลกับการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) และการเรียนรู้ผ่านโครงงาน (Project-based learning) โดยสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของตลาดแรงงานในอนาคต

สายเพ็ญ บุญทองแก้ว (2563) ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพสำหรับนักเรียน ซึ่งมีการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบโดยรวมอยู่ในระดับมาก

งานวิจัยต่างประเทศ

Oliveira and Araújo (2022) ศึกษาการสำรวจอาชีพในวัยเด็ก พบว่าการสำรวจอาชีพช่วยให้เด็กได้รับความรู้เกี่ยวกับตนเองและด้านอาชีพ สามารถกำหนดความหมายให้กับ การเรียนรู้ที่โรงเรียนได้ การบูรณาการทฤษฎีอาชีพและทฤษฎีทางวิชาการมีประโยชน์ในการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนรู้และการพัฒนาอาชีพ

Lidyasari, Hidayah, and Triyono (2023) พบว่าการพัฒนาหลักสูตร แผนการสอน และการใช้สื่อการเรียนรู้ด้านอาชีพแบบผสมผสาน มีประสิทธิภาพในการเพิ่มความตระหนักรู้ด้านอาชีพของนักเรียนระดับประถมศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ

Peila-Shuster, Carlson, and Huff (2019) ศึกษาความสำคัญของการพัฒนาอาชีพ ตั้งแต่วัยเด็ก พบว่าควรเริ่มต้นตั้งแต่วัยเด็ก ไม่ควรรอจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัย นำเสนอความสำคัญของการพัฒนาความสามารถในการปรับตัวทางอาชีพ (Career adaptability) 4 ด้าน ได้แก่ ความห่วงใย (Concern) การควบคุม (Control) ความอยากรู้อยากเห็น (Curiosity) และความมั่นใจ (Confidence)

การสังเคราะห์งานวิจัยและกรอบแนวคิดการวิจัย

การสังเคราะห์งานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ พบปัจจัยแห่งความสำเร็จที่สำคัญ ได้แก่ 1) การบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ 2) การพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่น 3) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน 4) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริง 5) การพัฒนาครูและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และ 6) การบูรณาการเทคโนโลยี

กรอบแนวคิดการวิจัยนี้บูรณาการแนวคิดการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของ ประภาศิริ คุณาคำ, ฆมรพรรณ ยุระยาตร์ และฉลาด จันทรสสมบัติ (2559) ที่ประกอบด้วย 6 ด้าน กับแนวคิดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2561) ที่มี 4 ขั้นตอน โดยใช้วงจรคุณภาพ PDCA เป็นกรอบในการขับเคลื่อน ดังนี้ 1) ขั้นวางแผน (Plan) ศึกษาสภาพบริบท

ความต้องการและความพร้อมของชุมชน 2) ขั้นลงมือปฏิบัติ (Do) พัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม โดยบูรณาการแนวทางการส่งเสริมทักษะอาชีพ 3) ขั้นตรวจสอบ (Check) ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง และ 4) ขั้นปรับปรุง (Act) นำผลการประเมินมาพัฒนาและปรับปรุงแนวทางให้มีความสมบูรณ์

กรอบแนวคิดนี้เชื่อมโยงแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมกับการส่งเสริมทักษะอาชีพอย่างเป็นระบบ และได้รับการสนับสนุนจากหลักฐานเชิงประจักษ์จากงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของผู้เรียน เป็นการวิจัยเชิงบรรยายด้วยการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ มีขั้นตอนวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพบริบทและความต้องการของชุมชนในการส่งเสริมทักษะอาชีพของผู้เรียนโรงเรียนบ้านแสนสุข

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของผู้เรียนโรงเรียนบ้านแสนสุขเพื่อสร้างคู่มือแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของผู้เรียนโรงเรียนบ้านแสนสุข

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของผู้เรียนโรงเรียนบ้านแสนสุข

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1. กลุ่มศึกษาสภาพบริบทและความต้องการ เป็นคณะกรรมการสถานศึกษา 9 คน ผู้เรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านแสนสุข ปีการศึกษา 2567 25 คน ผู้ปกครอง 25 คน และปราชญ์ชาวบ้าน 1 คน รวม 60 คน โดยคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจงตามสภาพในชุมชนและความสนใจ

2. กลุ่มศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการ เป็นผู้อำนวยการ 1 คน และครูโรงเรียนบ้านแสนสุข 7 คน รวม 8 คน ซึ่งเป็นบุคลากรทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน

3. กลุ่มประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการส่งเสริมทักษะอาชีพที่มีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 5 ปี 5 คน และศึกษานิเทศก์ที่มีความรู้ด้านการบริหารงานวิชาการ 2 คน รวม 7 คน คัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจงตามความเชี่ยวชาญ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ในการศึกษาสภาพบริบทความต้องการและความพร้อมของชุมชนในการส่งเสริมทักษะอาชีพของผู้เรียนโรงเรียนบ้านแสนสุข มีการกำหนดคำถามแบบกึ่งโครงสร้าง มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.5-1.00

2. แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ในการศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของผู้เรียนโรงเรียนบ้านแสนสุข มีการกำหนดคำถามแบบกึ่งโครงสร้าง มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.5-1.00

3. แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของผู้เรียนโรงเรียนบ้านแสนสุข เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.5-1.00

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลและบันทึกข้อมูลที่ได้ จากนั้นผู้วิจัยนัดหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลจากแบบบันทึกการสนทนากลุ่มนำมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยดำเนินการตามขั้นตอน ได้แก่ (1) ถอดเทปและจัดระเบียบข้อมูล (2) อ่านข้อมูลซ้ำเพื่อให้เกิดความเข้าใจในภาพรวม (3) จำแนกและจัดกลุ่มข้อมูลตามประเด็นที่ศึกษา (4) ตีความข้อมูลโดยเชื่อมโยงกับวัตถุประสงค์การวิจัยและกรอบแนวคิด และ (5) สร้างข้อสรุปและตรวจสอบความถูกต้องของผลการวิเคราะห์

2. ข้อมูลจากแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของผู้เรียนระดับประถมศึกษาโรงเรียนบ้านแสนสุข นำมาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีเกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้ ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับ

น้อยที่สุด โดยกำหนดเกณฑ์ของค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมของความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับ 3.51 ขึ้นไป

3. การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) ใน 3 ลักษณะ ได้แก่ (1) การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล โดยเก็บข้อมูลจากแหล่งบุคคลที่หลากหลาย (2) การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการ โดยใช้วิธีการสนทนากลุ่ม ร่วมกับการสังเกตสภาพจริงของชุมชน และ (3) การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล โดยนำผลการวิเคราะห์กลับไปให้ผู้ให้ข้อมูลและผู้ทรงคุณวุฒิยืนยันความถูกต้อง (Member checking)

ผลการวิจัย

1. ชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม (ร้อยละ 80) มีความต้องการให้โรงเรียนส่งเสริมทักษะอาชีพใน 3 กลุ่มหลัก คือ ทักษะอาชีพทางการเกษตร ทักษะอาชีพการค้าขายและแปรรูป และทักษะการตลาดและเทคโนโลยี โดยชุมชนมีความพร้อมทั้งด้านการมีส่วนร่วม แหล่งเรียนรู้ ทรัพยากร และปราชญ์ชาวบ้าน

2. แนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของผู้เรียนระดับประถมศึกษาโรงเรียนบ้านแสนสุข ควรมีการกำหนดบทบาทที่ชัดเจนของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ (1) ผู้บริหาร กำหนดนโยบายและสนับสนุนทรัพยากร (2) ครู ออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน (3) นักเรียน มีส่วนร่วมในกิจกรรม (4) คณะกรรมการสถานศึกษา ช่วยสร้างความร่วมมือ และ (5) ชุมชน ให้ความรู้ด้านอาชีพผ่านปราชญ์ชาวบ้าน การจัดกิจกรรมเน้นการปฏิบัติจริงที่เชื่อมโยงกับอาชีพในชุมชน เช่น การทำขนม การแปรรูปผลผลิต และการประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น เป็นต้น

3. แนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมมีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.41$, $SD = 0.58$) และมีความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.55$, $SD = 0.50$) ประเด็นที่มีความเหมาะสมสูงสุดคือ ความเหมาะสมกับความพร้อมของชุมชน ($M = 4.57$, $SD = 0.53$) และบทบาทของผู้บริหาร ($M = 4.57$, $SD = 0.53$) ส่วนประเด็นที่มีความเป็นไปได้สูงสุดคือ การนำไปปฏิบัติให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ($M = 4.86$, $SD = 0.38$) และการสนับสนุนของผู้บริหาร ($M = 4.71$, $SD = 0.49$)

อภิปรายผล

1. สภาพบริบท ความต้องการและความพร้อมของชุมชน

ผลการวิจัยพบว่าชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม (ร้อยละ 80) และต้องการให้โรงเรียนส่งเสริมทักษะอาชีพใน 3 กลุ่มหลัก คือ ทักษะอาชีพทางการเกษตร ทักษะอาชีพการค้าขายและแปรรูป และทักษะการตลาดและเทคโนโลยี ทั้งนี้ชุมชนมีความพร้อมทั้งด้านการมีส่วนร่วม แหล่งเรียนรู้ ทรัพยากร และประชาชนชาวบ้าน ผลวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดของจันทร์เพ็ญ สุวรรณคร (2558) ที่เน้นการพัฒนาทักษะอาชีพผ่านการเรียนรู้และการลงมือปฏิบัติที่เชื่อมโยงกับบริบทจริง

ความต้องการให้ส่งเสริมทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับบริบทชุมชนนี้สัมพันธ์กับทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพของกินซ์เบิร์ก (Ginzberg et al., 1951) ที่ชี้ว่าได้ระดับประถมศึกษาตอนปลายอยู่ในช่วงเปลี่ยนผ่านระหว่างระยะจินตนาการกับระยะทดลอง ซึ่งเริ่มสนใจอาชีพที่เป็นรูปธรรมและได้รับอิทธิพลจากสภาพแวดล้อมรอบตัว การที่ชุมชนโรงเรียนบ้านแสนสุขมีทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเกษตรกรรมเป็นฐาน จึงเอื้อต่อการพัฒนาทักษะอาชีพที่มีความหมายและเชื่อมโยงกับชีวิตจริงของผู้เรียน

ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับ Oliveira and Araújo (2022) ที่พบว่าการสำรวจอาชีพในวัยเด็กเป็นรากฐานสำคัญที่ช่วยให้เด็กสามารถกำหนดความหมายให้กับการเรียนรู้ในโรงเรียน โดยการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างทฤษฎีอาชีพกับทฤษฎีทางวิชาการผ่านประสบการณ์จริง อย่างไรก็ตาม งานวิจัยนี้มีจุดเน้นที่แตกต่างจากงานวิจัยของเสาวลักษณ์ ขาวเขียว และคณะ (2565) ที่ให้ความสำคัญกับการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในวงกว้าง โดยงานวิจัยนี้มุ่งเน้นการสร้างความร่วมมือภายในชุมชนที่มีทุนทางสังคมและทรัพยากรที่เข้มแข็งอยู่แล้ว

2. แนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม

แนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมที่พัฒนาขึ้นเน้นการกำหนดบทบาทที่ชัดเจนของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย แนวทางนี้มีความแตกต่างจากกรอบความคิดของประภาศิริ คุณาคำ, ภมรพรรณ ยุธยาตร์ และฉลาด จันทรสมบัติ (2559) อย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ มีการขยายขอบเขตการมีส่วนร่วมจากเดิมที่เน้นผู้บริหารและครู สู่การมีส่วนร่วมอย่างเป็นรูปธรรมของนักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา และชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของมีเกียรติ นาสมตริก (2563) ที่เน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วน

จุดเด่นสำคัญของแนวทางที่พัฒนาขึ้นคือการบูรณาการวงจรคุณภาพ PDCA เข้ากับกระบวนการพัฒนาทักษะอาชีพและการมีส่วนร่วมอย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกัญญาณัฐ สีเตา และอภิชาติ เสนะนันท์ (2565) แต่แตกต่างกันประเด็นการกำหนดบทบาทที่ชัดเจนของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของแต่ละฝ่ายที่สอดคล้องกับบริบทเฉพาะของโรงเรียนบ้านแสนสุข

แนวทางที่เน้นการลงมือปฏิบัติจริงและเชื่อมโยงกับอาชีพในชุมชนนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของศิริวิมล กรวดนอก และสุทธิพงศ์ บุญผดุง (2565) ที่เน้นการบูรณาการการเรียนรู้เชิงรุกกับโครงงาน อย่างไรก็ตาม งานวิจัยนี้ได้พัฒนาแนวทางที่เข้ากับบริบทของโรงเรียนประถมศึกษาที่ผู้เรียนยังอยู่ในวัยพัฒนาการทางอาชีพช่วงต้น โดยมุ่งส่งเสริมความสามารถในการปรับตัวทางอาชีพ (Career adaptability) 4 ด้านตามแนวคิดของ Peila-Shuster, Carlson, and Huff (2019) ได้แก่ ความห่วงใย การควบคุม ความอยากรู้ อยากเห็น และความมั่นใจ ผ่านประสบการณ์จริงที่เชื่อมโยงกับชีวิตในชุมชน

3. ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม

ผลการประเมินพบว่าแนวทางมีความเหมาะสมในระดับมาก ($M = 4.41$, $SD = 0.58$) และมีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด ($M = 4.55$, $SD = 0.50$) โดยประเด็นที่มีความเหมาะสมสูงสุดคือความเหมาะสมกับความพร้อมของชุมชน ($M = 4.57$, $SD = 0.53$) และบทบาทของผู้บริหาร ($M = 4.57$, $SD = 0.53$) ส่วนประเด็นที่มีความเป็นไปได้สูงสุดคือการนำไปปฏิบัติให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ($M = 4.86$, $SD = 0.38$) และการสนับสนุนของผู้บริหาร ($M = 4.71$, $SD = 0.49$)

การที่ประเด็นความเหมาะสมกับความพร้อมของชุมชนมีค่าเฉลี่ยสูงสุดสะท้อนความสัมพันธ์โดยตรงกับผลการวิจัยในวัตถุประสงค์ที่ 1 ที่พบว่าชุมชนมีความพร้อมทั้งด้านการมีส่วนร่วม แหล่งเรียนรู้ ทรัพยากร และปราชญ์ชาวบ้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของสายเพ็ญ บุญทองแก้ว (2563) ที่พบว่าเงื่อนไขความสำเร็จด้านการสร้างเครือข่ายและการประสานงานเป็นองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาทักษะอาชีพ

ข้อค้นพบสำคัญคือความเป็นไปได้ของแนวทางมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าความเหมาะสม สะท้อนว่าแนวทางที่พัฒนาขึ้นมีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติสูงกว่าความเหมาะสมในเชิงทฤษฎี ทั้งนี้อาจเนื่องจากการพัฒนาแนวทางได้มีการศึกษาสภาพบริบทและความต้องการของชุมชนอย่างละเอียด มีการกำหนดบทบาทที่ชัดเจนของผู้เกี่ยวข้อง และมีการตรวจสอบ

ความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Lidyasari, Hidayah, and Triyono (2023) ที่พบว่าการพัฒนาหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ด้านอาชีพที่สอดคล้องกับบริบทจะมีประสิทธิภาพและความเป็นไปได้สูงในการนำไปปฏิบัติ

การที่ผู้เชี่ยวชาญประเมินว่าการสนับสนุนของผู้บริหารเป็นประเด็นที่มีความเป็นไปได้สูงสะท้อนความสำคัญของภาวะผู้นำในการขับเคลื่อนการพัฒนาทักษะอาชีพในสถานศึกษา ตามที่ ทศน์พล แก้วเพชรบุตร และวิภาดา ประสารทรัพย์ (2565) เน้นความสำคัญของการกำหนดนโยบายและเป้าหมายโดยผู้บริหาร ทั้งนี้แนวทางที่พัฒนาขึ้นได้ให้ความสำคัญกับบทบาทของผู้บริหารในการสนับสนุนทรัพยากรและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ซึ่งจะช่วยให้การพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียนเกิดความยั่งยืนและต่อเนื่อง

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้พบองค์ความรู้สำคัญเกี่ยวกับการส่งเสริมทักษะอาชีพในระดับประถมศึกษา ดังนี้ (1) ความสอดคล้องระหว่างความต้องการของชุมชนกับการพัฒนาทักษะอาชีพเป็นปัจจัยสำคัญสู่ความสำเร็จ โดยเฉพาะทักษะเกษตรกรรม การแปรรูป และการตลาด ที่สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่น (2) การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาทักษะอาชีพ โดยต้องกำหนดบทบาทของทุกฝ่ายอย่างชัดเจน และ (3) การบูรณาการทักษะอาชีพในหลักสูตรสถานศึกษาต้องเน้นการปฏิบัติจริงและเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน ซึ่งจะช่วยสร้างแรงจูงใจและลดปัญหาการขาดเรียน

ข้อจำกัดของการวิจัย

การวิจัยนี้ดำเนินการในบริบทเฉพาะของโรงเรียนบ้านแสนสุขที่มีความพร้อมด้านทรัพยากรและความร่วมมือจากชุมชน จึงอาจมีข้อจำกัดในการนำไปใช้กับโรงเรียนที่มีบริบทแตกต่าง โดยเฉพาะในเขตเมืองที่อาจมีความหลากหลายของอาชีพและข้อจำกัดในการมีส่วนร่วมของชุมชน

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สถานศึกษาควรเริ่มจากการวิเคราะห์ทุนทางสังคมและอาชีพในชุมชน เพื่อออกแบบกิจกรรมทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับบริบทจริง
2. ควรใช้กลไก คณะกรรมการส่งเสริมทักษะอาชีพ ที่มีตัวแทนจากทุกภาคส่วน เพื่อเป็นกลไกขับเคลื่อนการมีส่วนร่วมอย่างเป็นรูปธรรม

3. การประเมินทักษะอาชีพควรใช้การประเมินตามสภาพจริงที่เน้นกระบวนการและผลงาน มากกว่าการทดสอบความรู้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการพัฒนาตัวชี้วัดความสำเร็จและเครื่องมือประเมินทักษะอาชีพที่เหมาะสมกับผู้เรียนระดับประถมศึกษา

2. ควรศึกษาผลกระทบระยะยาวของการส่งเสริมทักษะอาชีพต่อเจตคติและการเลือกเส้นทางการศึกษาต่อของผู้เรียน

3. ควรวิจัยการบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลกับการส่งเสริมทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับโลกอนาคตและทักษะศตวรรษที่ 21

เอกสารอ้างอิง

- กัญญาณัฐ สีเตา และอภิชาติ เสนะนันท์. (2022). แนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 20 จังหวัดชุมพร. *วารสารสังคมศาสตร์ท้องถิ่น*. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 6(1), 53–60.
- จันทร์เพ็ญ สุวรรณคร. (2558). กระบวนทัศน์การจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างการใช้ทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. ใน *วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน*. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ทัศน์พล แก้วเพชรบุตร และวิภาดา ประสารทรัพย์. (2565). การบริหารวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียน. ใน *รายงานการประชุม Graduate School Conference* (เล่ม 4, ฉบับที่ 1, น. 1372).
- ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ. (2565). นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567. เรียกใช้เมื่อ 13 พฤศจิกายน 2567 จาก <https://www.moe.go.th/360policy-and-focus-moe-fiscal-year-2024/>
- ประภาศิริ คุณาคำ, ภูมิพรรณณ์ ยุระยาตร์ และฉลาด จันทรสมบัติ. (2559). รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 10(2), 59–70.

- มีเกียรติ นาสมตริก. (2563). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนอุบลปัญญานุกูล จังหวัดอุบลราชธานี. สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ.
- เยาวลักษณ์ เกษรเกศรา. (2565). การพัฒนารูปแบบบริหารการเสริมสร้างทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากหัววัง อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ใน การประชุมสัมมนาวิชาการนำเสนอผลงานวิชาการระดับชาติเครือข่ายบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ ครั้งที่ 22 “ชีวิตใหม่ของการศึกษาในสังคมดิจิทัล (16 สิงหาคม 2565). นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สายเพ็ญ บุญทองแก้ว. (2020). การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. วารสารมหาจุฬานาครธรรม์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 7(9), 96–110.
- สิริพันธุ์ สุวรรณมรรคา. (2554). แนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกอบอาชีพ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2561). แนวทางการเสริมทักษะและเสริมสร้างประสบการณ์อาชีพให้กับนักเรียน. เรียกใช้เมื่อ 10 พฤศจิกายน 2567 จาก <https://www.shorturl.asia/2FLPx>
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2568). นโยบาย Thailand Zero Dropout. เรียกใช้เมื่อ 19 มีนาคม 2568 จาก <https://ops.moe.go.th/moe-coordinate-missions-6th-2568/>
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. (2566). แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2566–2570. สุราษฎร์ธานี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579. บริษัท พรักหวานกราฟฟิค จำกัด.
- เสาวลักษณ์ ขาวเขียว, และคณะ. (2565). แนวทางการส่งเสริมทักษะอาชีพตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสิชล 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4. วารสาร มจรมนุษยศาสตร์ปริทรรศน์, 8(1), 57–74.

- ศิริวิมล กรวดนอก, และสุทธิพงศ์ บุญผดุง. (2565). การบริหารวิชาการเพื่อการจัดการศึกษาด้านภาษาที่สามสู่ทักษะอาชีพที่เป็นเลิศ. ใน *การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 4 “Graduate School Conference 2022 Happiness: ความสุขและคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างยั่งยืนในยุคสังคมดิจิทัล”* (วันที่ 31 สิงหาคม พ.ศ. 2565). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- Ginzberg, E., Ginsburg, S. W., Axelrad, S., & Herma, J. L. (1951). *Occupational choice: An approach to a general theory*. Columbia University Press.
- Keumala, E., Nurihsan, J., & Budiamin, A. (2018). The development of career learning program with modeling techniques to improve student career awareness Open Access. *Islamic Guidance and Counseling Journal*, 1(2), 53-61.
- Lidyasari, A. T., Hidayah, N., & Triyono. (2023). A career guidance model design-based blended learning in primary schools. *International Journal of Learning and Change*, 15(3), 255–280.
- Oliveira, Í. M., & Araújo, A. M. (2022). Career exploration as a foundation for career developmental learning and academic success in childhood. *British Journal of Guidance & Counselling*, 50(3), 351-370.
- Peila-Shuster, J. J., Carlson, L. A., & Huff, A. E. (2019). *Children’s career development: The building blocks for career adaptability*. In J. G. Maree (Ed.), *Handbook of innovative career counselling* (pp. 231–249). Springer Nature Switzerland AG.